

Rákóczi-levelek.

(A bécsi cs. és kir. udvari könyvtárból.)

— Első közlemény. —

A bécsi cs. és kir. udvari könyvtár gazdag autogramm-gyűjteményének Rákóczi-okírataiból 30 darabot másoltam le. Ezek közül a legfontosabbat, Rákóczi kliniecki levelét, hasonmásban is bemutatjuk, hogy mindenki félreismerhetetlenül lássa a dátumot, mely nem 1703 június 15-ike, mint idáig hittük, hanem *februárius* 15. Ebből kitűnik, hogy Rákóczi lengyelországi hadikészülődései¹ jóval korábban kezdődtek, mint idáig tudtuk, s világos, hogy Pap Mihály és Bige László brzeráni látogatása² és a fejedelem hazahívása is előbb történt 1703 márczius idusánál. Meglepetés számba megy Esterházy Antalnak 1711. évi kegyelemkérő levele is, melynek különben nem vette hasznát. A többi levél szintén jellemző és sok ismeretlen adalékkal járul ennek a korszaknak ismeretéhez.³

Mindezt dr. Márki Sándor bőséges jegyzeteivel megvilágosítva adom át a nyilvánosságnak (abban a tudatban, hogy az „Erdélyi Múzeum“ olvasói szívesen fogadnak mindent, a mi az *utolsó* erdélyi fejedelemre vonatkozik), hálás köszönetemet fejezván ki úgy neki, mint dr. Veress Endrének, a ki a fenti levelek sajtó alá rendezésében támogatott.

I.

Kliniecz, 1703 februárius 15.

II. Rákóczi Ferencz [Vajda Jakab ungvári tisztartónak.]

Datum Cliniecz, 15. Februarii 1703.

Isten minden jókkal áldja meg Kegyelmedet, kívánom.

Isten ide az hadak közibe hozván szerencsésen, legelsőbb gondolatom az, hogy az Úr, Gróf Bercsényi uram² securitásának provideálhassak,³ és mivel ő

¹ Ld. Márki Sándor: II. Rákóczi Ferencz I. k. 221—231. l.

² U. o. I. k. 226. l.

³ Az udvari könyvtár autogramm-gyűjteménye 62. 7. sz. a. megvan Rákóczinak Pálffyhoz intézett az a levele is, melyet az Archivum Rákóczianum III. kötete 676—677. és Szalay „II. Rákóczi Ferencz bujdosása“ 68—69. lapjain közöl; a különbség az, hogy ez a kézirat nem *Zalusáról* van keltezve, hanem Javorórol.

¹ Thaly szerint (A Bercsényi-család II. k. 502. l.) Vajda Jakab ungvári tisztartóhoz szól. ² Gróf Bercsényi Miklós.

³ Thaly nál így: „az Úr, Bercsényi uram securitásáról gondot viselhessek.“

Kegyelme bizonyos számú hadakkal fog, reménlem ez gyűvő⁴ héten érkezni, jobbnak gondolnám sok okokra nézve, ha igyenesen az ungvári Krainára menne; melynek facilitatiojára⁵ nézve szükségem lévén Kegyelmeddel mentül hamarabb szembe lenni és több dolgokrul is beszélgetni, Kegyelmedet kérem s urához való hívségére intem, hogy mentül hamarabb vagy hozzám maga gyűjjön, vagy pedig oly hites emberét küldje, az ki minden utakat s módakat tudván, eleibe mehessen innen; és ha lehetséges az ungvári patert hozzám küldje, minthogy hitem pap nélkül sokáig lennem nem enged. Ha pedig még gyűni⁶ nem akar, azt sem bánom. Kegyelmedet kérem, minden ország szegletiről⁷ való hírekrul tudósítson, maradván

Kegyelmednek jó akarója

F. Rákóczi Ferencz mpr.

(Eredeti, sajátkezű 62. 7. sz.)

Ezt a levelet Thaly a gyűjteményében és a kir. kamarai levéltárban levő másolatról 1887-ben „A székesi gróf Bercsényi család“-ban (II. 502—3.) némi változattal közölte. De rendkívül lényeges eltérés maga a dátum, mely Thalynál „Klinecz, 15. *Junii* 1703“; a facsimilében is adott eredeti levelen pedig jól olvashatóan: Datum Cliniecz 15. *Februarii* 1703.

2.

Nyitrapereszlény, 1703 december 4.

Gróf Bercsényi Miklós a Nyitra várába szorult nemesekhez.

Szolgálatomat ajánlom Kegyelmeteknek.

Keresztényi indulatomtól viseltetvén két rendbéli levelemben szándékomat és hazánk szabadsága mellett való szives igyekezetemet Kegyelmeteknek bőségesen megírtam, melyekre válaszat mindedig vártam Kegyelmeteknek, de mi oktul légyen Kegyelmetek tudja, differálta, és minthogy nekem is a közjónak előmozdítására nézve szükségképen tovább kellett mennem, itt feles haddal lévén, nem késhetem; arra való nézve ezen harmadik levelem által akartam Kegyelmeteket megtalálnom, noha ugyan hadi regula szerént netalántán megíteltetem, mert nem e volna utja velünk egyet nem értő, sőt ellenségeskedőképen igyekező, s inkább az idegen nemzet sarczoltató igáját, hogysem mint régi dicsőséges szabadságát kívánó felekkel, hogy procedáljak; de Isten dicsőségére ajánlván és a hazánk szolgálatjára magamat, inkább ítéltetni, hogysem mint sok özvegyek, árvák és egyéb ártatlanok által fegyver kemény volta után következhető kárvallások iránt okoztatni; kívánok kinszeréteni azért Kegyelmeteket magyar hazafiui kötelességére; most vagy on ideje mind Kegyelmetek maga accomodatiójának,

⁴ ez jövő.

⁵ elősegítésére.

⁶ idejönni.

⁷ szegletiről.

és mind édes hazája, szabadsága megtérítésének; azért Kegyelmetek minden késedelem nélkül ezen levelemre adja válaszát; ha magát accomodálja, mindjárt jön ki hozzám Kegyelmetek, holott peniglen idegen nemzetben vetvén remétségét, annak adhaereálna és nekünk ellenségnek magát declarálná, tudhassam; ki után is ha mi veszély érni fogja (a kit én eddig teljes tehetséggel igyekeztem eltávoztatnom) Kegyelmeteket, magának és nem másnak tulajdonítsa. Kivánom, levelem friss, jó egészségben találja Kegyelmeteket.

Költ Pereszlénél lévő táborban,¹ die 4. X-bris 1703.

Kegyelmeteknek

jóakarója

G. B. Miklós mpr.

Ha minden késedelem nélkül Kegyelmetek válaszát hozzám küldendő emberei által nem veszem, kik követségképpen bizvást gyűjjenek, készen várja Kegyelmetek maga veszedelmét; kirül Isten s világ elütt protestálok.

Külczíme: Nyitra várában, városában szorúlt úri, főnemesi és köz rendeknek, jóakaróimnak ő Kegyelmeknek közönségessen adassék Nyitrán.

(Eredeti, rendezetlen anyag.)

3.

Nagyszombat, 1703 december 13.

Pyber László esztergomi kanonok Szörényi Zsigmond vikáriusnak.

Ajánlom Kegyelmednek szolgálatomat.

Vak szerencsére bocsátom ezen irásomat egy bizonyos ember által; talán beiktathatja, amint is biztatott; adom azért tudtára Kegyelmednek, hogy már mi nekünk a sok evőre nézve meg köllött hódolnunk,¹ mert

¹ Pereszlénnyel (a mai Nyitrapereszlénnyel) a Nyitra jobbpartján, Nagytapolcsány és Nyitra közt középen van. Thaly szerint (Bercsényi-család, III. 82–3.) Bercsényi december 3-ikán Sempte mellett Pusztakürtön szállt táborba; ott fogadta a nagyszombati diákokat s másnap Nagyszombat városának s az esztergomi káptalannak hódolatát. Azonban ebből a levélből kitűnik, hogy Bercsényi 3-ikán még nem lehetett Pusztakürtön; hanem aznap, vagy másnap indult el Nagytapolcsányról, 4-ikén Pereszlénnyel táborozott és csak estefelé érkezhett Nyitra alá, a hová aznap (Thaly szerint is, III. 82.) kirándult. December 4-ikén 10 órakor éjszaka a hely megjelölése nélkül írja,* hogy Nyitránál van. Mint írta, ha Isten segíti „megindul innen az hódvilággal és helyes okokra nézve elhagyja itt jó részit az hadnak, az ki elégséges legyen Nyitrát és Ujvárat meghódítani; maga penig megy az mint mehet“ (u. o. 28. l.). A jezsuita napló tehát, melyre Thaly Szalay nyomán (Magyarország tört. VI. 110.) hivatkozott, elvétette a napot, hogy december 4-ikén Bercsényi Pusztakürtnél táborozott, mert oda táborával csak 5-ikén délfelé érkezhett. December 5-ikén onnan írta Károlynak (Rákóczi-tár, II. 29.), hogy éppen megszállásakor vette levelét.

¹ Bercsényi Sempte várában 1703 december 7-ikén fogadta Nagyszombat város hódoló küldöttségét, melyet Pyber László cz. püspök vezetett. A város már 4-ikén bejelentette, hogy kész a hódolatra; Thaly, Bercsényi, III. 83.

* Bercsényi levelei Károlyihoz. Kiadta Thaly a Rákóczi-tárban, II. 29.

eddig bizonyosan porrá lettünk volna, de már csillapodásban s türethetőképben vagyunk, noha kár nélkül való háborút én bizony soha sem érhettem. Vallyon Kegyelmetek mint vagyon, mint maradt és mi reménysége lehet Kegyelmeteknek? Mert ezt a földet egészen ellepte már a sok nép és táborostúl Posen felé nyomakozik. Kívánom ezek után minden veszedelem nélkül való megmaradását Kegyelmeteknek is.

Kegyelmednek

Igaz jóakarója

13. Xbris. 1703.

P. L.²

P. S. Hallom, hogy Kegyelmetek is nagy szükségben, szorulásban és nyomorúságban vagyon; bizony nem tudom, mi hasznát remélheti Kegyelmetek.

Külczíme: Az én jóakaró uramnak, Tisztelendő Szűriny Sigmund³ uramnak ő Kegyelmének adassék.

Alatta: 1703 die 15. Xbris perceptae mane in arce.

(Eredeti, rendezetlen anyag.)

4.

Abalehota, 1704 januárus 20.

Andrássy György főstrázsamester Szörényi Zsigmond vikáriusnak.

Méltóságos Püspök Uram!¹ Ajánlom szolgálatomat Kegyelmednek. Méltóságos generális gróf Bercsényi Miklós uram ő Nagysága parancsolatjából kellett Nyitrára jünöm, úgy hogy Kegyelmetekkel beszélhessek s ő Nagysága propositióit megjelentsem. Hogy ha az ő Kegyelmének méltóságos püspök uram úgy tetszenék holnap idején reggel Kegyelmednek vélnék interim relatiót tennem; melyről is Kegyelmednek választ elvárván, maradok szolgáló jóakarója Méltóságos fejedelem felsővadászi Rákóczi Ferencz Kegyelmes Urunk ő Nagysága generális fő-strása-mestere. Lehota,² 20. Januarii 1704.

Andrássy György.³

Külczíme: Illmo ac Reverendissimo domino Sigismundo Szürényi, episcopo Traguriensi, Venerabilis capituli ecclesiae Nitriensis vicario . . . Domino mihi observandissimo. Nitriae.

(Eredeti, sajátkezű 88. 13. sz.)

² Pyber László cz. püspök, esztergomi kanonok.

³ Szörényi Zsigmond cz. püspök, nyitrai vikárius.

¹ Szörényi Zsigmond.

² Abalehota, Nyitrától nyugatra, a sempte—szeredi úton.

³ Őt nevezte Bercsényi korcsmagenerálisnak (Arch. R. X 2.) s Rákóczi szerint is (u. o. II. 363—4.) szeles és részeges indulatu, csak őrzáratokra való, a kinek elméjét jobb az udvarnál használni, mintsem otthon (a táborban) hagyni.

5.

[1704 márczius 11.]

Gróf Pálffy János horvát bán Veszprém vármegye rendeinék.

«Excellentissimi Reverendissimi admodum Reverendi Spectabiles, Magnifici, Perillustres, Generosi, Egregii, item et Nobiles ac Circumspecti domini et amici observandissimi.

Salutem servitorumque meorum paratissimam commendationem. Viremhöz és édes nemzetségemhez való szeretetem ösztönöz arra, hogy ez levelem által premoneáljam Kegyelmeteket Kegyelmes Urunk ő Fölsége¹ hűségére és gratiaji fogadására, melyet ime includálva meg is küldöttem Kegyelmeteknek. Már negyednapi mnkalkodásom után² hadaimmal általköltözöm a Murán,³ s veszem utamat Kegyelmetek felé tíz ezer emberemmel. Stájerországból is érkezik nyomomban valahány ezer német.⁴ Melyre nézve vévén Kegyelmetek ez levelemet, tíz ezer embernek kenyérből, vágómarhából, szénából s abrakból tegyen provisiot s Kemenesaljának az innend eső részire küldje előmben commissáriussit. E mellett parancsolja meg magok között, hogy nemine excepto kiki, akár úr, nemes és főember legyen, fegyvert fogjon ő Fölsége mellett: egyéberánt arra menvén valaki, fegyverben nem tapasztaltatik ő Fölsége részéről, aziat ellenségnek tartom, úgy is mint ellenséget, életiben s javaiban elfogyasztom Isten segítsége által. Ha egy Bercsényi s Károly föl tudtak fegyverkezni,⁵ mennél inkább ily kegyelmes királyok mellett fegyvert foghatnak, aki noha győzödelmeskedik, mégis kegyelmes gratiáját nem tiltja Kegyelmetekhez; én senki vérit nem szomjuhozom, sőt inkább nemzetségemet szaporítani kívánnám, de ha ki vakmerőségűl viseltetik, tovább is az istentelen, utálatos pártosságban megmarad és kárt vall, Isten előtt cautiót teszek, hogy én oka nem leszek, mivel én hűtömet, hogy igaz hűt legyen és maradjon, örökösen megtartván Fölséges Uramhoz, amellet minden ellenségének ellensége leszek s ellenkezőképpen is bánni akarok. Ezekről hogy ne történjenek s ha még Gr. Heister úr⁶ Kegyelmeteket nem premoneálta, én premoneálok, intem s kérem is, vegye észben magát s respiscáljon. Caeteris maneo,

Praetitulatarum Dominationum

Servus et Amicus servire paratus
Comes Joannes Pálffy⁷ mpr.

¹ I. Lipót király.

² 1704 márczius 9—11. (Thaly, Bercsényi-család III. 140.)

³ Márczius 11-én már Csáktornya is kapitulált s az egész Muraköz meghódolt. A muraszerdahelyi hid, melyet Jákey Ferencz ezeres kapitány mindhalálíg védett, már 10-én kezébe került. (Arch. Rákócziánium I. 117—9.)

⁴ Ezzel a haddal, melyet Heister Hannibál vezetett, embereinek száma 15,000-re növekedett s most már Pápa ellen nyomúlhatott.

⁵ Erre nézve ld. Thaly id. h. III. 136.

⁶ Gróf Heister Stegbert (1646—1718) tábornagy.

⁷ 1704 januárius 17-ike óta horvát bán.

P. S. Valaki ő Fölsége részéről fegyvert fog és előmbe jön, annak jószágát pro omni posse megkéméllem, egyéberánt nem.

Külczíme: Excellentissimo Illustrissimis Reverendissimis . . . dominis N. N. Supremo et Vicecomitibus . . . inlyti comitatus Weszprimiensis. Dominis et amicis mihi observandissimis.⁸

(Eredeti, 24. 93. sz.)

6.

Üzbég, 1704 márczius 29.

Gróf Forgách Simon a nyitrai káptalannak.

Tekéntetes Nemes káptolom!

Gyermekségemtől fogva minimű hív s hasznos szolgálatokat töttem az Fölséges Austriai háznak,¹ a Kegyelmeteknek tudva vagyon. De az nagy irtalmú és igazságszerető kegyelmes Isten, az sok árva s özvegy injuriáját és az egész országnak nagy igazát tekintvén, olyan állapotra juttatta azon fölséges Austriai házat, hogy nem csak az egész Magyarországot elvesztette, de Morvát, Austriát, Stíriát és Charintiát az magyaroknak nagyobb részint kezekben adta,² úgy hogy most látja az ország bizvást: *Causa Deo placuit, sed et arma tuentia causam*. Így látván, hogy ihhel halva köllött volna magamnak is lennem, ha az bécsi lakást köllött volna vennem nyakamban. Azirt intolerabile paupertatis aegestatisque famis magnis ausibus fomitem subministrare consulít. Azt vévén pro fundamento: Malo mori pro patria, ut leo, quam vivere, ut asinus.³

Kegyelmetekhez való igaz kötelességemtől viseltetvén, akarám Kegyelmeteket kírnem, ne rontsa magát már tovább, mert segítségre sehonnit (parolámra írom) ne várjon; et qui fecit, quod potuit, adimplevit legem; Kegyelmetek mindent cselekedett. Az Schlick regimentje⁴ több felínít úgy Frimond regimentje már utánam gyüött, mert lehetetlen megmaradjon, mert

⁸ Levelét 1704 márczius 11-én írhatta.

¹ Elmondja ezt Thaly „Forgách tábornok mint író cz. tanulmányában (Irodalomtörténeti tanulmányok a Rákóczi-korból) 211—268. l.

² Ezekben a tartományokban az év elején javában folyt az újonczozás és a lakosokat a határok védelmére fölfegyverezték; ekkor azonban Károlyi valóban egette, dúlta Ausztriát és Stíriát s hadai Bécsig portyáztak.

³ Forgách 1704 márczius 20-ikán Bécsből Bruckon át Köpcsénybe lovagolt Bercsényi udvari kapitányához, báró Perényi Farkashoz és levélben azonnal jelentkezett Károlynál, hogy ő igaz kurucz. (Thaly: Bercsényi III. 130.) Április elsején német tábornoki egyenruhában jelentkezett Bercsényinél Nagyszombatban; Bárifal Szabó László: Forgách-család 514. l.)

⁴ Gróf Schlik Lipót 1690—1705 közt volt egy dragonyos (a mostani 6. sz. uhlánus) ezrednek tulajdonosa. Bécsben 1704 januárius 9-ikén a magyarországi főhadparancsnokságról lemondott; helyette januárius 22-ikén gr. Heister Siegbert tábornagy vette át a fővezérltet.

nincsen pinz Bécsben. Az Bavarus is Passavium⁵ után Linzet megvévén,⁶ nagy filelem vagyon cum miseria Bécsben.⁷

Dum tempus est, faciatis bonum, mert non est semper tempus poenitentiae. Irám ezt igaz szívből.

Kegyelmeteknek jót kíván igaz szolgája

G. Forgach Simon mpr.

Datum Özbégh,⁸ 29. Martii 1704.

P. S. Ha Kegyelmetek valakit hozzám akar küldeni, ad meam parolam gyüen; kilencz óráig regvel elvárom. Kész vagyok hasonló zálogot adni.

Külczíme: Tekéntetes Nemes Nyitrai káptolomnak, nikem jó akaró Uraimnak ő Kegyelmeknek. Nyitra várában.

Alatta: Anno 1704 die 30. Martii praesentatae clausi capitulo, in sacristia arci Nitriensi, per dominum commendantem Samuelem Filszky. (Eredeti, sajátkezű; rendezetlen anyag.)

7.

Somorja, 1704 április 12.

Gróf Pekry Lőrincz [Savoyai Jenő herczegnek]

Serenissime Princeps.¹ Domine mihi gratiosissime!

Hoc momento accepi ab Excellentissimo domino Generali Campi Marschallo inclusas Excellentiae V^{rae} sonantes, quas Tyrnaviae mihi transmisit, ego etiam eadem Serenitati V^{rae} transmittó; accludo etiam meas Excell^{mo} domino praepotentum ordinum foederati Belgii ablegato² scriptas, quas, non dubito, cum Serenitate V^{ra} communicabit. Porro scio meam instantiam ratione meae consortis³ etc. coram V^{ra} Serenitate agitatum esse, scio etiam V^{ram} Serenitatem cavalleriana virtuositate et magnanimia in tota Europa celebrem esse neque delectari in indebita innocentium vexa. Rogo itaque humillime Serenitatem V^{ram} consideret, nec virtuosum, nec gavallerianum, nec vero militi conveniens esse contra imbelles mulieres sevire; ne permittat, ut diutius Generalis Rabutin (qui sua superbia et crudelitate totam Transylvaniam ad defectionem a Sua

⁵ A bajor választó és Marsin tábornagy 1704 januárius 8-ikán bevette Passaut. (Az erről szóló részletek Whitworthnál; Simonyi, Angol diplomatiai iratok, I. 101.)

⁶ Ezt Vay Ádám már 1704 februárius 23-ikán újságolja; Arch. Rákócziánus I. 206.

⁷ Szepesi János márczius 4-iki levele szerint, a bajor „az mint írják, Bécs jelé nyomúl.“ (U. o. I. 214.)

⁸ Üzbég Nyitra vármegyében.

¹ Savoyai Jenő herczeg.

² Hammel-Bruynings Jakab János, a kit Hollandia 1704 februárius elsején hatalmazott meg a császár és a fölkelők közt való közbenjárásra.

³ Petrőczy Kata-Szidónia, a költőnő, kit ura elpártolása miatt Rabutin de Bussy gróf cs. tábornagy, őt leányával együtt elfogatott.

Maiestate coëgit, et adhuc, qui non de'ecerunt) cogit suum furorem Gallicum, quo me iam ab annis tribus persequitur, in paupercula mea uxore exerceri; imo ex speciali innata sua magnanimitate praefato Generali Rabutin dimissionem uxoris meae Cibinio ad mea bona Transylvanica cum suis domesticis et rebus mobilibus secum existentibus decretaliter demandare dignetur.⁴ Quam V^{rae} Serenitatis gratiam omni mea possibilitate remereri non intermittam, et insuper sive illum capitaneum V^{rae} Serenitatis, qui est Viennae, sed tamen sub cautione caeterorum captivorum, vel alium unum ex captivis liberabo.⁵

In reliquo, dum optatam Serenitatis V^{rae} resolutionem praestolarer, me commendo in gratiam et favorem Serenitatis V^{rae} et maneo Serenitatis Vestrae

Datum in Samaria,⁶ die 12. Aprilis 1704.

Servus humillimus
Laurencius Comes Pekri mpr.

Hátlapján: Pro notitia. Wien, den 14. April 1704.

(Eredeti, 69. 6. sz.)

8.

Pata, 1704 április 14.

Heister Zsigmond generális gróf Pálffy János horvát bánnak.

Rückbringer dieses, der abgeschickte Lieutenant hat mir das beliebte vom 11. huius aus Berezdek wohl eingeliefert, und ist mir auch eines vor einigen Tagen eingeloffen, worinnen derselbe erstlich zu méiner angefangenen Operation bis auf Raab zu aggratuliren beliebt hat, und ich dafür mich höflichst bedanke, anderten aber mehrerentheils concerniret hat, dass derselbe meinen Brudern wegen dortig zeigenden Feind nicht entlassen könnte.

Soviel aber des Herrn Grafens letztere Schreiben und dessen Auftrag mit Anhang der habenden Zeitung, ob sollte ein grosse Mänge Feindes vor meiner stehen und derowegen, was für Motus zu thuen, anbelangt, so thue demselben hiemit die Nachricht geben, dass seithero den 3-ten als von Raab ausgezogen,¹ und nach unterschiedlich Recontre letztlich bei

⁴ Rabutin azonban 1704 novemberében is csak az udvar határozott parancsára bocsátotta szabadon.

⁵ Cserében Fürstenburg báró cs. ezredes, a ki ezt a levelet Bécsbe vitte, nyerte vissza szabadságát. (Thaly, Tanulmányok 144—5.)

⁶ Somorja, Pozsony vármegyében, a Csallóközben, hol Pekry 1704 márcziustól májusig Bercsényivel együtt táborozott.

¹ Heister tehát április 3-ikán s nem 5-ikén indúlt ki Győrből, mint Szalay (Magyarország Tört. VI. 162.) írta.

Stuhlweissenburg den allerorten sich zusamben gezogenen Feind geschlagen,² wovon theils geblieben, theils in die Morast gejagt, theils dissipiret, und was aus Ober-Hungarn übergeblieben, über Földvár, allwo noch einige hundert in dem Pressirn eroffen seind, sich salviret, ich auch von Ofen aus einige Tschaiken bis dahin hinabgeschickt, aller feindlichen Schüffen sich zu bemächtigen, auch von Stuhlweissenburg von meinem Corpo dahin etwas detachiret, mit sambt andern commendirten Ofinern alldorten des Passes sich zu versichern, wie nicht weniger das nöthige zu künftiger Defendirung dessen vorzusehen, also dass kein Feind diesseits der Donau, ausser etlicher Rauber, so sich in Wäldern aufhalten, verhandten ist, und daher ich morgen bei Comorn denke die Donau zu passiren, sowohl die grosse Schütt,³ worinnen ich nicht glaube, dass der Feind meiner warten werde, zu evacuiren. Dann ich selbige auch von oben herunter mit etlichen zugerichteten Schüffen und etlich-und zwainzig Tschaiken durch den Obrist Viermond Diversion machen und attaguiren lasse, und sodann Neuhäusel entsetzen und wieder proviantiren (welches Moviment der Feind ohne Zweifel wider zurück über die Wag ziehen wird) nachgehends aber an der Donau hinab mich zu etwa weiters vorhabenden Operationen wenden werde.

Welchemnach, weilens eines theils der Herr Graf zu dieser Operation nicht mehr zu recht treffen kann, auch anderen theils die in dessen Schreiben gemelte und verlangte Subsistenz dieser Orten herumb (so theils vom Feind ausgesogen, theils auch von meinen Troupen und allerlei andern frembden sich angehängten bei Verfolgung des Feindes, bei welcher Gelegenheit hart Ordres zu halten ist, auch ziemlich stark hergenomben worden) sich hart für diese Troupen findet, geschweigen, dass aus diesen Districten die Guarnisonen, als Raab, Comorn, Neuhäusel, Gran und Ofen wieder proviantirt und versehen sollten werden, sich auch dato von diese meine vorhabende Operation, da der Feind ziemlich zersträut ist, verhoffe mit denen Paper und Vesprimer Hussaren und denen erwartenden zweien Granitz-Regimentern bastant zu sein; zu der weiteren Operation aber in Ober-Hungarn durch eine Diversion dem toto am besten kann geholfen werden; meiner Meinung nach das vorträglichste zu lhro Kais. Mt. Dienst wäre, wan derselbe den March mit seinem Corpo über Vesprin jenseits der Sárviz gegen Mohács nemben, alle die an der Drau und Sau her, sowohl unter Herrn General Huyn als Monasterly und Herrn Grafen von Herberstein stehende Räzen, deren etlich tausend sein sollen, an sich ziehen, bei Setzow⁴ die Donau passiren und sich nach der Theiss gegen Segedin, allwo derselbe abermalen mit noch etli-

² Április 8-ikán hajnalban. (U. o.)

³ Csallóköz.

⁴ Dunaszekcső Baranyában, Moháctól északra.

chen tausent sich verstärken könnte, begeben wollte; unterdessen thäte auch ich gegen Ofen und Erlau⁵ avanciren und folgendes würde sich nach des Feindes hierüber vorkehrenden Movimentum oder conjuctim oder separatim zu agiren, die Gelegenheit am besten ergeben. Zu meinem Corpo müssen bleiben die Vespriner, Paper, Comorner und Raaber Husaren, wie nicht weniger die Räzen, was sich zu Ofen und diesseits der Sárviz befindet, hingegen die Salader und Simeger aber könnte der Herr Graf auf solchen Fall bei sich behalten, und wollte ich trachten mein tempo also zu nemben, dass ich mit meinem Corpo zu selbiger Zeit zu Ofen wäre, wann der Herr Graf unweit Segedin sein könnte, und würde dieses Moviment des Herrn Grafens, da er doch ein ziemliches Volk zusamben brächte, dem Feind nichtwenig Ombrage geben, dann er sich nicht leicht im Rücken wird agiren lassen, wie dann hierzue auch sonst die Gelegenheit sich leicht ereignen könnte, mit Verständnuss von Siebenbürgen auch wohl zu conjungiren und alsdann fernere Agirung über Jenő, Gross-Wardein,⁶ gegen Szatmár zu unternehmen; doch ist dieses zu verstehen, erstlich nach Anlass des Feindes, was er diesseits der Theiss etwas für Continance halten möchte, und ist gewiss zu glauben, dass das Geschrei von des Feindes Stärke mehr in einem falschen Ruff (gleichwie es sich auch diesseits der Donau gezeiget) als in der Wahrheit befindet, und wir wegen seiner bereits habenden Consternation durch diesen so gähen Verlust des Lands bereits eine bisqua bevorhaben.⁷

Wegen der Sustentation wird der Herr Graf auch jenseits der Sárviz von beederseits der Donau, und gegen der Theiss viel commodor und copioser, als ein reiches Land von Frucht und Vieh finden, und die Füll- und Bedenkung deren Magazine, wie hiesiger Orten nicht zu reflectiren haben. En fin dieses ist meines Erachtens die beste mira, so man bei dermaligen Conjecturen zu nemben hat, welche wann sie sich auch ändern sollte, einer dem andern bald die hülffliche Hand geben, man sich auch conjungiren kann. Berichte auch diese meine Opiuion noch unter heintigem dato dem Kais. Hof, indessen aber bis von jetzt besagten Hof die weitere Resolution erfolget, ist gleichwohl gut, dass der Herr Graf den March jenseits der Sárviz bis an die Donau fortsetze, damit er alle die Räzen füeglich an sich ziehen könne; wie man aber in allen Sachen, sonderlich in den Kriegszufällen die fortuitos casus, welche öfters die

⁵ Eger várát a fejedelem márczius 7-ikén vette ostrom alá és Zinzendorf cs. ezredes április 16-ikán már kijelentette neki, hogy 8 hónapig semleges marad, ha pedig fölmentő sereg nem érkezik, feladja a várat (Rákóczi emlékiratai 90. Thaly, Bercsényi III. 132.)

⁶ Borosjenő, Nagyvárad.

⁷ Ennek valóságos czáfolata Rákóczi dunatiszaközi hadjárata.

anfangs formirte Deseines mutiren, nicht alle vorsehen kann, also wird vonnöten sein, künftighin unter uns eine fleissige Correspondenz, damit man sich nach Zeit und Gelegenheit richten kann, zu pflegen.

(Egykori másolat ; 32. 45. sz.)

9.

Tata, 1704 április 15.

Heister Zsigmond generális I. Lipót császárnak.

Allerdurchleuchtigster, Allergnädigster Kaiser, König und Herr, Herr Euer Kais. Mt. allergnädigster Rescript unterm 7. hujus, wie auch eines von dero Hof Kriegs Rath unterm 9-ten seind mir von dero General-Adjutanten von Moltenberg allhier zu Totis zu rechts überliefert worden, und daraus auch die allergnädigste Intention, dass der Graf Pálffy Ban Croatiae, der Comte d'Huyn, Graf Herberstein und Monasterly¹ mit allen umb sich stehenden Räzen gegen mir anmarchiren, und also conjunctis viribus den Feind über die Donau treiben sollen, umständlich und wohl vernomben. Nun wird inmittls mein Sohn Rudolph vom 12. hujus allerunterthänigst überbracht haben, dass solches bereits glücklich vollzogen, und dass diesseitige Landt der Donau von Feind geraumbet und mithin der vorige Status völlig geändert, seithero deme auch (nach deme ich die Aviso bekommen, dass auf mein ersteres der Commendant von Ofen² schon 13 Tschaiken, umb deren feindliche Schüffen auf der Donau bis Földvár sich zu versichern, abgeschickt und wohl reusciret) der besorgenden feindlichen Herübersetzung halber versichert worden womit ich weiters zu Gewinnung der Zeit meine vorgehabte Cavalcada gegen Földvár eingestellet,³ und mir einen Obrist Lieutenant mit 400 Pferden mit Ordre, was weiter dorten zu observiren sie, dahin abgeschickt, einfolglich meinen March hiehero nach Totis, allwo wieder etlich hundert Hussaren in die Pflicht genomben fortgesetzt und noch heint auf Comorn gehe, meine Operationes zu Evacuirung der gegen Schütt, auch Ertsetzung deren in Agone liegenden Föstungen Neuhäusel und Neutra und was sonst die Zeit und Gelegenheit an Handten geben wird vorzunemben. Zu dem Ende auch den 13. huius in March nach Totis den Obristen Viermond nacher Pressburg abgeschickt, mit denen armirten

¹ Gróf Pálffy János, gróf Huyn János József cs. altábornagy, gróf Herberstein János Antal cs. tábornok és Monaszterli János, a ráczok alvajdája.

² Bárá Pfefershoven Ferdinánd.

³ Pedig Rákóczi április 2-ikán már meghagyta Károlynak, hogy Dunaföldvárnál sánczot csináltasson s átkelvén, „hagyja jó karban azon portusnak állapotát;“ (Károlyi-oklevéltár V. 64.) 4-ikén pedig el is küldte hozzá egy emberét, ki a sáncz-építéshez jól értett. (U. o. V. 67.)

Schüffen auf der Donau nach meiner weiteren Anleitung zu agiren. Indessen ist auch vorgestern ein Lieutenant vom Ban Croatiae, Grafen Pálffy mit Briefen und Bericht bei mir ankommen, dass selbiger in Anmarch gegen Papa seie und wegen seines weiteren Moviments und Verhaltens sich bei mir anfraget; deme ich dann, was ich dermalen zu Euer Kais. Mt. Diensten vortürlich befunden, nach Besag der neben kommenden Anlag die Antwort gegeben, auch hierüber Euer Kais. Mt. allergnädigste Approbation, oder andern weitem Resolution erwarte. Zu dero beharrend, Kais. höchsten Hulden und Gnaden mich in Unterthänigkeit empfehle und ersterbe

Euer Kais. Mt. Allerunterthänigster und gehorsamster
Totis, den 15. Aprilis 1704. S. Gr. Heister mpr.

Hátlapján: Exped. Wien, den 21. April 1704.

(Eredeti, 32. 45. sz.)

10.

Somogy, 1704 április 16.

Bezerédy János nyilatkozata a somogymegyeiekről.

Quod me Simiegienses, aut alii sub protectione Celsissimi principis archiepiscopi Colocensis constituti coeperint vel definuerint, vel mihi insidiati fuerint, quod inquam simile quidpiam mihi post promulgatam Suae Sacratissimae Maiestatis gratiam et amnistiam contigerit,¹ purum esse mendatium et imposturam, praesentibus sigilli mei appositione et manus subscriptione roboratis recognosco et attestor. Simegini, die 16. Aprilis 1704.

Joannes Bezerédy² mpr.

(Eredeti, sajátkezű 71. 35. sz.)

11.

Szeged, 1704 augusztus 6.

II. Rákóczi fejedelem Győr vármegye rendeinek.

Illustrissimi, Reverendissimi, Admodum Reverendi Spectabiles, Magnifici ac Generosi domini Egregii item et nobiles amici nobis observandissimi, honorandi etc. fratres.

Salutem et omnem prosperitatem. Jóllehet Nemes Erdély országa s annak Státusi az elmúlt Szent Jakab havának ötödik napján Gyulafejérvárott

¹ I. Lipót király 1703 október 18-ikán és 1704 márczius 25-ikén ismételve amnistiát hirdetett mindazoknak, kik 15 nap alatt a „lázdók“-tól elszakadtak, velők minden összeköttetést megszüntetnek, fegyvereiket leteszik és híiséget esküsznek.

² Ekkor alispán és kapitány.

solenniter celebrált országos gyűlésekben¹ megegyező akarattal és szabados voxok szerént Isten ő szent Felsege szabados vezérléséből magok fejedelmének választottanak, mindazáltal előttünk viselvén az egész magyar nemzet szabadulására elszánt igyekezetünket, mely végre is szenteltük vala fel életünket, ha szintén azon fejedelmi méltóságunknak közbevetetése ily országos gondainkat s dolgainkat, mely is ezen közigynek elősegítésében nagy és hathatós eszköz léssen, szaporította is, a nemes vármegyének akarjuk értésére adnunk s egyszersmind továbbá való igazságos akarunkat, ellenségink ez iránt következhető practikai ellen világosítanunk, azzal semmiben is azon nemzetséges közigy munkájának promotiojától továbbra is nem recedálunk, hanem azon zelussal, készséggel és igaz egyenes hazafiui szeretettel, melyet ki-ki eddig is, megszűnés nélkül munkálódunk s fáradozunk, míg Isten ő szent Felsege nemzetséges elkezdett munkánknak szerencsés folyamatját oly végre juttatja, melyben édes nemzetünk úgy a Nemes vármegye is kívántató régi dicsőséges állapotjának, törvényének, szabadságának helyreállítását láthatja. egyszersmind azzal való boldog élésével, fáradtsági s munkáji után csendes és békességes megmaradásával magát nyugosztalhatja. Caeterum praetitulatus Dominationes Vestras feliciter valere desideramus.

Ex Castris ad Szeged positis,² die 6. Augusti. Anno 1704.

Praetitulatarum Do. Vestrarum

Amici ad officia parati:

F. Rákóczi mpr.

Joannes Pápai mpr.

Külczíme: Illustrissimis, R^{mis} Admodum R^{dis} Sp^{bus} ac Mag^{cis} Generosis Dominis, Egregiis item et Nobilibus N. N. Supremo et vicecomitibus . . . toti denique universitati . . . nobilium inclyti comitatus Jauriensis. Amicis . . . et fratris.

Alatta: Describatur Hungarice et Latine et accludatur ad intimationem cancellariae Hungaricae. Originale vero remittatur. Viennae 7. Septembris 1704.

(Eredeti, 62. 7. sz.)

12.

Vihnye, 1704 október 30.

II. Rákóczi Ferencz fejedelem Radvánszki János zólyomi kapitánynak.

Spectabilis ac Generose fidelis nobis dilecte!

Salutem et gratiae nostrae principalis propensionem. Kegyelmed levelét vettük. Erdélyben eddig a reá bízott dolgokat¹ maga dexteritása

¹ A gyűlés leírása Márkinál, II. Rákóczi Ferencz I. 449–462. és Csutak Vilmosnál, az Erdélyi Múzeum gyulafehérvári vándorgyűlésének emlékkönyvében.

² A fejedelem 1704 július 20-án kezdte s augusztus 13-án hagyta abba Szeged ostromát.

¹ Radvánszky János zólyomi alispán és főkapitány 1704 június 13-án lett Erdély fejedelmi biztosa. (Utasítása: Történelmi Tár 1906. 1–2. l.) Másnap már útnak

szerént, a mint hűségesen folytatta, továbbra is igyekezzen hozzánk s nemzetéhez tartozó kötelessége szerént mindeneket a jó rendre reducálni, benn maradván mindaddig, míg Méltóságos Generális gróf Forgács Simon úr, kedves atyánkfia beérkezik;² ő Kegyelme pedig bemenvén, adj minden dolgokról teljes információt ő Kegyelmének, hogy magát tudhassa mihez alkalmaztatni, azután Kegyelmed maga útját hozzánk continuálhatja, hogy a kész dolgokat reportálván, declarálhassa. Caeterum praetitulatum Dominationem V^{ram} feliciter valere desideramus.

Ex possessione Vihnye,³ die 30. 8-bris. Anno 1704.

Praetitulatae Do. Vestrae

Benevoli: F. Rákóczi mpr.

Joannes Pápai mpr.

Külczíme: Spectabili ac Generoso Joanni Radvánszki, deputato ad regnum Transylvaniae commissario, consiliario nostro et inlyti comitatus Zoliensis capitaneo. Fideli nobis dilecto.

Alatta: Exhibitae Claudiopoli, die 8. Novembris 1704.

(Eredeti, 62, 7. sz.)

13.

Nagyszeben, 1704. november 16.

Rabutin János Lajos generális a bécsi udvari haditanácsnak.

Hochlöblicher Kais. Hof-Kriegs Rath!

Es ist gar balt geschehen, dass der von mir vor 2 Tagen von hier aus nach Wien verschickte Lieutenant mit seiner Expedition oder aufgehalten, oder gar verloren gehe; dahero solche durch bekommendes Supplicatum wiederhole, und meine darinnen enthaltene gehorsambe Bitte einer schleunigen Geld-rimessa halber umb soviel inständiger recommendire, je gefährlichere Zeitungen seint, welche mir mit der Wiener Ordinarie von Grosswardein und Arad vorgestern zugekommen, und lauten solche mit hiesige Landruef einstimmig dahin, dass aus Hungarn nächster Tagen ein Coruzischer Succurs von 15.000 Mann hereingehen werde.¹ Ist diesem also wie nach der Übergab Caschau, Eperjes und vermuthlich Szatmár fast nit zu zweiffeln, stelle Euer Durchlaut und Maiestät zu urtheilen anheimb,

---

indült „a nem kis állapotú dologra, nem kis munkára“ (u. o. 4. l.) s ott maradt 1705 januárius végéig.

² Forgách erre 1704 október 30. és november 15. nyert megbizatást. Forgách előbb 1705 januárius 1. megadásra birta Szatmár várát és csak azután ment be Erdélybe.

³ Rákóczi 1704 október 8–31-ikén időzött Vihnyén, melynek fürdejét önéletrajzában (magyar fordítása 52. l.) érdekesen jellemzi.

¹ Gróf Forgách Simon vezetése alatt, Pekri Lőrincz gróf segítségére.

ob mit meinem so schwachen Corpo dem durch letztere glückliche Action völlig zertrennten, nunmehr aber von allen Orten sich zusambenziehenden Feind mit dem hereingehenden Succurs gewachsen seie, und kräftig genug, sowohl die in vorige Huld getretene Stühle zu behaupten, oder das wenige, so von der ganzen siebenbürgischen Provinz noch übrig ist, erhalten; es wäre dann, dass die Kais. Waffen in Hungarn durch eine nachdrucksame Operation, welches das einzige Mittel ist, die Rebellen obligirten, gedachten hereingehenden Succurs zurückzurufen, und mithin mir Luft macheten. In dieser Angelegenheit sich auf das Armistitium oder dessen Prorogirung zu verlassen, ist eine vergebene Sache, allermassen die Hofesverordnungen sehr spät einlaufen, und die herinnige Coruzen von einem Anstand deren Waffen, umb beiderseits das gehörige zu, concertiren, mir das geringste zu entboten haben, oder entbieten werden. Hierzu kommet, dass hiedurch die Remedirung in dem Hauptwerk, wovon in beiliegendem Duplicato auch ein mehrers melde und die höchst nöthige Verproviandirung ist, nit verschaffet werde. Die Lieferung deren Naturalien gehet wider alles Vermuthen langsam von Statten, und wann Brachium militare bei jetziger Zeit so wenig fruchtet was geschieht nach Ankunft gedachtens Succurs. In diesen Gedanken befinde ich mich verbunden zu sein, durch Wiederholung meiner Protestation vor Gott und aller Welt mich zu entschuldigen von allem Übel, was von einer unbezahlten Militze und dem Land zu fürchten ist, sofern die schon öfters beehrte unentbehrliche Geld-rimessa und eine nachdrückliche Diversion in Hungarn nit erfolgen. Herrn Obristen Grafen habe dieser Tagen mit 900 Pferdten in Csik- und Haromszék verschicket. Der Endzweck seiner Commission ist die in ihrer Rebellion verharrende Czekler suchen zu überfallen und zertrennen, auch was das mehreste, die Stadt und Schloss Cronstadt,¹ so wegen der langwierigen engen Einsperrung umb soviel mehr in die grösste Noth gestürztet, wider der Rebell Graf Mikes,² was er an Fruchten nit hat wegführen können, rings umb die Stadt verbrennen lassen, zu entsetzen, und soviel die äusserte Kräften zugeben, mit allen Nothdurften wohl versehen, umb dardurch zu verhüeten, damit selbige Inwohner durch die bisherige Ungedult nit verleitet werden und auf andere Gedanken geraten mögen. Den Ausschlag gibt die Zeit,

¹ Brassó, hová 650 magyar nemes is bezárkózott, másfél esztendeig volt ostromzár alatt; Teutsch, Geschichte der Siebenb. Sachsen II. 31—32.

² Zabolai Mikes Mihály gróf 1704 második felében nem is volt otthon. A gyulafehérvári országgyűlés a székelyek részéről őt küldte Rákóczihoz a fejedelemség választás hírével; szeptember 25-én Ipolyságon ő vezette a fényes kiildöttséget a fejedelem elé, azonban december 13-án a fejedelem nélkül tért vissza Erdélybe Márki: Rákóczi I. 457—461.

wovon nit ermangele den gehörigen Bericht zu thuen, mich übrigens gehorsambst empfehend Euer Durchlaucht und Maiestät

Hermannstadt, 16 ten 9-bris 1704.

unterthäniger gehorsamer Diener
Rabutin mpr.

In vigilia Stancti Martini morgens frühe zwischen 4 und 5 Uhren segnete dieses zeitliche der Gubernialrath und Thesaurarius Herr Graf Apor.⁵

14.

Bécs, 1704 december 28.

Gróf Serényi Károly¹ nyilatkozata vagyoni állapotáról.

Ich Endes Unterschriebener bekenne hiemit, dass zufolge Ihre Kais. und Königliche Mt. Landesfürstliche Patenten, Kraft deren von ein hundert Gulden meines Vermögens einen Gulden zu einer extraordinari Hülff-Steuer dem publico Aerario beitragen solle, die Beschaffenheit meines Vermögens wohl bedächtlich überlegt, und nach meinem Gewissen und Ehren, auch Trauen und Glauben befunden habe, dass es ausser meiner anliegenden Capitalien, woran meine Debitores den Abzug diesem gnädigsten Patent gemäss zu thun haben, in folgenden bestehen, nämblichen:

Erstlicher besitze ich im Königreich Böhmeib die Herrschaft Blatna, ² so über Abzug der darauf haftenden geistlichen Foundationen und Capitalien annoch in Werth auftraget 120 000 fl. wovon proprio et tutorio nomine die Centesima abzu- führen, kommet	1200 fl.
Mehr eodem titulo das Guet Skvoreticz pro 55.000 fl. wovon abermahlen die Centesima betraget---	550 fl.
An Würtschafts-Vorrath oder Mobilien ist gar nichts vorhanden, so ist auch kein Underthan allda, dessen Vermögen sich auf 500 fl. erstrecken möchte; des Hauptmann und der andere Bedien- ten, auch Gesindtes Lohn erstrecket sich auf 669 fl. Hiervon kombt zu geben	66 fl. 54 kr.
Summa zusamben* ---	1816 fl. 54 kr.

Urkundt dessen ist meine nebens Handt-Unterschrift und Petschaftsförtigung.

Actum Wien, 28. Decembris. Anno 1804.

L. S.

Carl Graff von Sereni mpr.

(Eredeti, 115. 12. sz.)

⁵ Gróf Apor István.

¹ Gróf Serényi Károly. A családnak Morvaországban is volt hitbizománya, a melyet Serényi János Károly altábornagy († 1690.) alapított.

² Blatna Csehországban, Pisek és Pilsen közt.

15.

Vágvecse, 1705 július 6.

Gróf Bercsényi Miklós ajánlólevele Fierville hg. Lajos részére.

Recognosco sub nobili et honesta fide dominum Verwill¹ in reali colonellatus servitio extitisse, proprium suum regimen multo ante conflictum Tirnaviensem habuisse;² commando meo subfuisse et in ipso quoque conflictu regimini suo, ut colonellus praefuisse, ac in ipso occasione pedes munia sua obivisse; quod hacce syngrapha mea testatum esse volo.

Ex castris ad Vecse³ positis, die 6. Julii anni 1705.

C. N. Bercsényj mpr.
L. S.

(Eredeti, sajátkezű, 71. 31. sz.)

(Bécs.)

Kluch János.

¹ Fierville d'Hérissy Lajos lovag francia hadmérnök, brigadéros és ezredes, kit XIV. Lajos 1704-ben küldött követségbe Rákóczihoz.

² 1704 deczember 26-án ő is részt vett a nagyszombati csatában, de a császáriak elfogták és cserében Salzer cs. ezredesért csak 1706 februárius 8-án bocsátották szabadon.

³ Nyitra vármegyében, a Vág mellett. A tábor tulajdonképpen Vágvecse és Mocsonok közt állt és ott Bercsényi éppen aznap találkozott Rákóczival. (Thaly, Bercsényi III. 387.)